

דרבה בר בר חנה קאי כוותיה, אף הוא הביא כן משמו של רבי יוחנן, וכדלהלן:

דתניא: נאמר [שמות כב ל] "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" — להביא האבר והבשר המדולדלין שבבהמה, ובחיה, ובעוף, ושחטן את אלו, שהן האבר והבשר המדולדלין, אפורין באכילה. (240)

ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: אין טו-א בהן באבר ובבשר המדולדלין הללו איסור אבר מן החי מדאורייתא, אלא מצות "פרוש" בלבד. כלומר, חכמים ציוו על הפרישה

ליבעי, אינו צריך הכשר על ידי מים כדי לטמא, אלא מקבל טומאה מאיליו אף בלא הכשר.

קמשמע לה, שאף בשר מן האבר אין לו הכשר לקבל טומאה, (237) אלא רק על ידי דם הבהמה, (238) כדין כל אוכלין שאינם נטמאים אלא על ידי הכשר. (239)

אמר רב יוסף: נקוט דברי הרב יצחק בר יוסף בשם רבי יוחנן בידך, שלדברי הכל אין שחיטה עושה ניפול, ולא כמו שהובא בתחילה בשם רבי יוחנן ששחיטה עושה ניפול.

239. לקמן [קכא א] ובנדה [נא א] מובא המקור לכך שאוכלין צריכים הכשר על ידי מים כדי לטמא טומאת אוכלים, מן הכתוב [ויקרא יא לח] "וכי יותן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו, טמא הוא לכם". ודורשת הגמרא: מה זרעים שאין סופם לטמא טומאה חמורה [אדם וכלים בכזית] וצריכים הכשר, אף כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר. [פרט לנבלת עוף טהור שהואיל וסופה לטמא טומאה חמורה אם אכלה, לפיכך אין צריכה הכשר לטמא טומאת אוכלין]. לפי דברים אלו, מפרש רש"י את הדין שאף כאן צריך הבשר שפרש מן האבר, הכשר על ידי מים. משום שאף על פי שבתחילתו הוא אבר מן החי המטמא טומאה חמורה, מכל מקום, היות ופרש הבשר אין סופו לטמא טומאה חמורה ולכן צריך הכשר על ידי מים לטמא טומאת אוכלין.

240. בביאור דרשה זו, ראה בתורה תמימה [שמות כב ל שביאר על פי דברי הרמב"ם מאכלות אסורות ד,ו], שתיבת "בשר" בפסוק זה, היא לכאורה מיותרת, כי די היה לכתוב לומר "טרפה בשדה לא תאכלו"?

237. ואם נחתך כל האבר המדולדל קודם שנשחטה הבהמה, ולא נגע בדמיה ואחר כך פירש הבשר ועדיין לא הוכשר על ידי הדם לקבל טומאה. רש"י.

238. הקשו התוספות: לדעת רבי שמעון הסובר שלא הוכשרו, משמע רק שהבשר הפורש לא הוכשר מכח שחיטת הבהמה. אולם בפני עצמו יש לפורש את היכולת להיות מוכשר ולקבל טומאה.

וקשה, היאך יכול הבשר הפורש לקבל טומאה בפני עצמו והרי אינו ראוי להאכילו לאחרים שהרי שחיטה עושה ניפול כמבואר לכאורה במסקנת הגמרא. ואם כן, בשר מן החי אינו קרוי אוכל [כמבואר ב"קכו א] והיאך מקבל טומאת אוכלין?

ותירץ, כי דברי רבי שמעון "לא הוכשרו" נאמרו רק לדעת חכמים. כלומר, לדבריכם חכמים שאתם סוברים שאף אוכל שאי אפשר להאכילו לאחרים, יכול לקבל טומאה, הרי שכאן לא הוכשרו. ורבי שמעון עצמו סבור כאמור שלא יתכן בהם כלל הכשר.

יתיב, ישב רב יוסף קמיה לפני דרב הונא, וכך יתיב וקאמר: אמר רב יהודה אמר רב: אכלו לזה לאבר המדולדל — לוקח.

אמר ליה ההוא מרבנן, אחד מן החכמים:

מאבר ובשר המדולדלין, (241) ואילו הפסוק "ובשר בשדה טרפה" אינו אלא אסמכתא בעלמא. ומוכח, שמדאורייתא לא נעשה האבר המדולדל לאבר מן החי על ידי השחיטה, (242) לפי שאין שחיטה עושה ניפול. (243)

דעת רש"י ותוס' כאן מבוארת שאיסור אבר המדולדל אינו אלא מדרבנן. והפסוק שמוכח בגמרא, הוא אסמכתא בעלמא בלבד. לדעת הרמב"ם, משמע שהאיסור הוא מן התורה. שכתב [מאכלות אסורות ה ו]: בשר המדולדל בבהמה, אם אינו יכול לחזור ולחיות אף על פי שלא פירש אלא אחר שנשחטה — אסור ואין לוקין עליו.

ונקט המגיד משנה בדעתו [בהלכה יא שם] שאיסור זה מן התורה הוא. [כפי שמשמע מפשטות דברי הרמב"ם שלא כתב שהאיסור מדברי סופרים, ויתירה מכך מדגיש הרמב"ם שאין לוקים עליו, דבר שלא יתכן באיסורי דרבנן]. ואין לוקין עליו משום שנלמד מריבוי וכמו חצי שיעור שלמידין מריבוי אך אין בו מלקות. ואת דברי רבי יוחנן "אין בו אלא מצות פרוש" מבאר המגיד משנה לדעת הרמב"ם שאין בו מלקות אך יש לפרוש מאכילתו מן התורה.

הפרי חדש מבאר את דעת הרמב"ם שהטעם שאין בו מלקות הוא משום שלא זו הנלמד מן הפסוק "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו", הוא לאו שבכללות. כיון שמרבים ממנו אף את דין 'אבר היוצא'. ולאו שבכללות — אין לוקין עליו.

הוכחה לדעת הרמב"ם שאיסור האבר מן התורה הוא, הביא הפרי חדש מדברי התוספתא [עבודה זרה ט ד] ששינו שם: כיצד, אבר המדולדל שבבהמה ואין בו להעלות ארוכה — אסור לבן נח. [שבני נח נאסרו באבר מן החי].

וביאר, שלכך נדרשה דרשה זו, לפי שתיבה "בשר", באה לרבות שיש בשר טרפה מצד עצמו [אף אם כל הבהמה לא נטרפת]. וכמו שבהמה טרפה נקראת כך כאשר היא בחיים [מחמת טריפות אבר מסוכן שנעשה בה] כך ישנה חתיכת בשר שאף על פי שהיא מחוברת במשהו לבהמה ועדיין חיים יש בה, מכל מקום, כבר טרפה היא. וזהו אבר ובשר מדולדלין שענינם נדרש מן הפסוק.

241. על פי פירוש רבינו גרשום.

242. הקשו התוספות: אם מדאורייתא אין האבר אסור, קשים דברי הברייתא לעיל עג א "לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה ואת האבר המדולדל שבה דבר שגופה, תטהר את האבר [של העובר] דבר שאינו גופה"? וקשה, היאך ניתן לכלול אבר המדולדל שמותר מן התורה, עם טרפה האסורה, והרי אין עיקר דינם שווה כלל?

ותירץ, אף שאבר המדולדל אסור מדרבנן, גזרו בו חכמים רק איסור אכילה ולא גזרו בו שאין שחיטה מטהרתו מטומאת נבלה. ומעתה כונת רבי מאיר בברייתא, כך היא: "לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה ואת האבר המדולדל שבה, שגזרו בו רבנן רק איסור אכילה אך לא גזרו שאין שחיטה מטהרתו, משום שהיא גופה, תטהר את אבר העובר דבר שאינו גופה?!"

243. שיטות הראשונים בגדר איסור אבר המדולדל:

אמר ליה רב הונא: אנו, אמאן על איזה מן השיטות בדעתו של רב נסמוך? האם על הדעה שלוקין על אבר המדולדל, או על זו שאין לוקין עליו?

אהררינהו רב יוסף לאפיה, החזיר רב יוסף פניו ממנו בכעס! (244)

ואמר ליה רב יוסף, מאי קושיא?! מה

לא תציתו ליה, אל תשמעו לדבר זה שמביא בשם רב יהודה בשם רב, כי הכי כך אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה בשם רב:

אבלו לזה האבר המדולדל — אינו לוקה. לפי שאין בו איסור בעצם, אלא מצות פרישה בלבד.

בשדה טרפה.”

והוכיח הפרי חדש הנ”ל מדברי התוספתא בעבודה זרה, שאף מדאורייתא גדר האיסור הוא אבר מן החי, ולא טרפה. שהרי אסור להושיטו לגוי. והגוי אינו אסור בטרפה אלא רק באבר מן החי.

האור שמח [שחיטה ח יב] כתב על הוכחה זו, שאף אם נאמר כפי ששמע מדברי התוספתא שאבר המדולדל אסור לבן נח גם אם הבהמה נשחטה, מכל מקום, אין ראייה מכך שאיסורו לישראל הוא משום אבר מן החי. כי אפשר שגדר איסורו לישראל הוא מדין טרפה, ומכל מקום, לבן נח הוא אסור משום אבר מן החי, כי בן נח אינו בכלל שחיטה, ואין לה כל משמעות לגביו, אלא מיתה גרידא היא. וכיון ששחיטה כמיתה היא, אין האבר בכלל “שחיטה אינה עושה ניפול” אלא בכלל “מיתה עושה ניפול”. ולכן נחשב האבר המדולדל כאבר מן החי לגמרי לגבי עכו”ם, ולגבי ישראל הריהו טרפה. [ולא שייכת בזה הטענה “מי איכא מידי דישראל שרי ולעכו”ם אסור”. שהרי סוף סוף הישראל גם אסור בזה. אם כי מטעם אחר].

244. ב’שערים מצוינים בהלכה’ הביא בענין זה את דברי הגמרא בפסחים קיג ב “שלשה חייהם אינם חיים. הרחמנים והרתחנים וכו’ ואמר רב יוסף, כולוהו איתנהו בי!”.

ומוכח, שאיסור זה מדאורייתא הוא. שאם לא כן לא יתכן לאוסרו לבן נח שהרי לא נאסרו בני נח באיסורי דרבנן.

בענין זה דנו הראשונים והפוסקים בסוגייתנו, האם ישנו איסור להאכיל גוי באבר המדולדל [וכפי שעולה מדברי התוספתא שהדבר אסור. וראה בכרתי ופלתי סימן נ”ה ס”ק ז’ שאף על פי שבן נח אינו אסור באיסורי דרבנן, מכל מקום, אסרו להושיט לו אבר זה הואיל ויכול לבוא לידי האכלת אבר מן החי ממש. ומשום כך גזרו על זה. אכן לפי זה אין הכרח לראיית הפרי חדש מדברי התוספתא לשטיט הרמב”ם].

הש”ך סימן נ”ה ס”ק י”א, הביא שנחלקו הראשונים בדבר:

דעת הרשב”א והר”ן שאבר המדולדל מותר לבן נח, כיון שלא נאסר בגזירה משום אבר מן החי אלא רק לישראל. אך עכו”ם אינו בכלל איסורי דרבנן. ולדעת הסמ”ק [סימן ר”א] אסור לבן נח משום שיש לו דין אבר מן החי מדרבנן. ואם כן, על הישראל נאסר להושיט לו.

מבואר, שלדעת הראשונים הללו גדר איסור אבר המדולדל מדרבנן הוא. וגזרו רבנן איסור זה בגדרי איסור אבר מן החי. ומצות הפרישה שעל ישראל, היא פרישה מאבר מן החי. ואין האיסור משום טרפה גרידא, אלא אבר מן החי הוא.

ובדעת הרמב”ם שהאיסור הוא מדאורייתא, יש לעיין אם איסורו מדין אבר מן החי, או שטרפה וכפי שמורה פשטות הפוסק “בשר

המילה "במותם", למעוטי מאי?

אילימא, אם נאמר שתיבה זו באה למעוטי שאין השרצים מטמאים בחייהם אלא רק במותם, הרי דין זה מ"וכל אשר יפול מנבלתם עליו יטמא" [שם יא לה] נפקא, למידיים משם שאין הם מטמאים אלא במותם. ומדוע חזר הכתוב ואמר "במותם"?

אלא, שמע מינה, שכך יש ללמוד את דברי הכתוב "כל אשר יפול עליהם במותם", שעל ידי מיתה נעשה האבר המדולדל שבה, כאילו נפל קודם המיתה, והריהו אבר מן החי, לפי ש"מיתה עושה ניפול".

ודבר זה, הוא רק במיתת הבהמה מעצמה. אך אין השחיטה עושה ניפול. ולכן אבר מדולדל שבבהמה שנשחטה, אינו מטמא.

אמר ליה רב אדא בר אבהה לרבא: והא קרא, הפסוק "יפול עליהם במותם", בשרצים כתיב, שלא שייכת בהם שחיטה כלל. ואיך נלמד משם דין "מיתה עושה ניפול" בבהמה. וכן את הדין שאין שחיטה עושה ניפול?!

אמר ליה: תיבת "במותם" לא נאמרה ללמד

הסתירה שיש בין מה שהביא ההוא מדרבנן בשם רב שלא לוקין על אבר המדולדל, לבין מה שהבאתי אני בשם רב שלוקין, והרי כי אמרי אנא, מה שאמרתי אני בשם רב, זה רק במיתה. שכאשר מתה הבהמה שנמצא בה אבר מדולדל, רק אז לוקה, משום דמיתה עושה ניפול. והאבר אינו טמא, ואין איסורו כדין נבילה, אלא כדין אבר מן החי. ומשמיענו רב, שהאוכל מאבר זה, מתרין בו משום איסור אכילת אבר מן החי, ולא משום איסור נבלה.

ואילו, כי אמר איהו, מה שאמר ההוא מדרבנן, היינו בשחיטה. דשחיטה, כאמור, אינה עושה ניפול, והאבר טהור ומותר מן התורה. רק שאסרוהו חכמים מטעם מצות פרישה. ואין על כך חיוב מלקות.

אמר רבא: מנא, מהו המקור להא מלתא דאמור רבנן לדין זה שאמרו חכמים, שמיתה עושה ניפול, ושחיטה אינה עושה ניפול? (245)

דכתיב לגבי טומאת שרצים [ויקרא יא לא-לב]: "אלה הטמאים לכם בכל השרץ. הנוגע בהם במותם יטמא עד הערב. וכל אשר יפול עליו מהם במותם יטמא. מכל כלי עץ או בגד או עור".

הזכר יצחק [סימן ל"ג] הוכיח מן הגמרא כאן כפי הצד הראשון, וכך מבאר את דין אבר המדולדל במיתה ובשחיטה: כיון שמיתה עושה ניפול ולוקה משום אבר מן החי, על כרחך שנעשה אבר מן החי מיד עם חוליו ודלדולו. ומה שאינו מטמא מיד היינו משום שקצת ח"י יוגת יש בה, וח"י יוגת זו מונעת מן הטומאה לחול. וכל שמתה הבהמה

245. בגדר דין "אבר מן החי" החל באבר המדולדל מדין מיתה עושה ניפול, יש להסתפק האם אף קודם מיתת הבהמה יש בו דין אבר מן החי אלא שקודם מיתה אינו מטמא, אלא רק אחר מיתה, ואילו אם נשחט, מתירה השחיטה את איסור האבר. או, שאין נעשה אבר מן החי אלא רק אחר מיתה. אך קודם לכן בעודו מחובר לבהמה אינו אבר מן החי. דמיתה מפילה.

הכתוב [שם לב] "יפול עליהם במותם", שנשאר לכאורה מיותר, לומדים את הדין שמיתה עושה ניפול, ואין שחיטה עושה ניפול.

שנינו במשנתנו, שנחלקו רבי מאיר וחכמים באם שחט את האם ואחר כך חתך את היד שיצאה לחוץ. ונחלקו האם השחיטה טיהרה את האבר היוצא מידי טומאת נבלה, שלדעת רבי מאיר לא מטהרת השחיטה, ולדעת חכמים מטהרת.

ועל כך, **אמר רב חפדא: מחלוקת זו, היא רק באבר דעובר חי,** (246) שיש במינו שחיטה. כלומר, כיון ששחיטה שייכת רק בבהמה חיה, ועובר זה אף הוא חי, מועילה בו שחיטת האם לטהר את האבר היוצא. לפי ששייכת במינו שחיטה.

אבל באבר דעובר מת שיצא לחוץ, דברי הכל "שחיטה עושה ניפול", ועומד הוא בטומאתו כאבר מן החי, ומחשיבין אותו כאילו נחתך מחיים, ולא מועילה לו שחיטת אמו לטהרו מידי טומאת נבילה. שהרי אין במינו שחיטה. (247) ואף חכמים מודים שאין השחיטה מטהרתו.

ורבה אמר: כמחלוקת בזה, כשם שנחלקו רבי מאיר וחכמים בענין טומאת אבר היוצא

לענין טומאת שרצים, שהרי כבר יודעים אנו שהפסוק המדבר בשרצים, נאמר על אחר מותם. שהרי לעיל כבר נכתב "בנבלתם". ואם כן, ודאי שמדובר לאחר מיתה. ולשם מה נאמר "במותם", והרי אפשר היה לומר "וכי יפול", ונלמד מכך שמיתה עושה ניפול?

אלא בהכרח, **אם אינו ענין לשרצים, דלאו בני שחיטה נינהו,** שהרי לא שייכת בהם שחיטה, **תנהו ענין לבהמה,** נלמד תיבה זו לענין בהמה, ששחיטת בהמה אינה עושה ניפול. ולכן נכתב בפסוק "במותם", למעט שאין שחיטה עושה ניפול.

מקשה הגמרא: **ואכתי מבעי ליה,** הרי עדין יש לנו ללמוד מתיבת "במותם" שנאמרה בשרצים, שאין טומאת שרץ חלה אלא כאשר מצבו של השרץ הוא **כעין שעת מיתה,** שבשעת מותו השרץ לח, ולכן רק שרצים לחין **מטמאים,** אך **יבשים אין מטמאים.** ונלמד זאת מ"במותם", ושוב אין התיבה הזאת מיותרת שנוכל ללמוד ממנה דין "שחיטה אינה עושה ניפול"?

ומתרצת הגמרא: **תרי "במותם" כתיבי.** תיבת "במותם" נאמרה פעמיים. ולכן, מן הכתוב [שם יא לא] "כל הנוגע בהם במותם יטמא" למידין שדוקא לחין מטמאים, ומן

246. ומדובר בעובר בן ח'. שאילו עובר בן ט', הריהו כשאר בהמה וחייב שחיטה לעצמו כדברי רבי מאיר במשנה להלן. תוס' ועיין מהרש"א.

247. את טעם החילוק בין יש במינו שחיטה לבין אין במינו שחיטה, ביאר האמרי משה

ופסק חיותה, מטמא האבר מחמת שהיה אבר מן החי כבר מאז ולא מעכשיו. אך שחיטה שהיא בגוף הבהמה ששחיטה הגונה היא, מועילה היא אף לדבר המחובר לבהמה היינו אבר זה, לסלק ממנו איסור אבר מן החי. ואם כן, עולה ששחיטה מכשירה ומתירה ומסלקת איסור אבר מן החי. ע"כ.

במינו שחיטה, כוונתם שיש במינו שחיטה **אגב אמו**. שכאשר הוא במעי אמו, מועילה בו שחיטת האם. ומשום כך נחשב כמי שיש במינו שחיטה.

ואילו **תנא דידן**, חולק על סברא זו שהיתר עובר אגב שחיטת אמו מחשיב את העובר לכמי שיש במינו שחיטה, וסובר, שאף על פי שניתר העובר על ידי שחיטת אמו, מכל מקום, כיון שאין זו שחיטה שבגופו, אין היתר זה מחשיבו כמי שיש במינו שחיטה. ומשום כך, **מינא דאמיה, לא פריד**. לא ניתן להקשות על התנא שבמשנתנו מדברי ה'תורת כהנים', הסבור ששחיטת האם מחשיבה את העובר למי שיש במינו שחיטה.

שואלת הגמרא: לעיל בדברי התורת כהנים, הובאה ההוכחה מבן שמונה לטריפה. שכמו שבבן שמונה אין שחיטה מטהרתו אף שיש במינו שחיטה, אף טריפה לא תטהרנה השחיטה.

ודנה הגמרא: **ולחאי תנא דפריד, לתנא זה שמקשה מבן שמונה לטריפה, טרפה דשחיטתה מטהרתה, מנא ליה שאכן**

של עובר חי שלדעת חכמים טהור, כך **מהלוקת בזה**, אף בעובר מת סוברים חכמים שהאבר טהור.

שנינו במשנתנו: **בן שמנה חי** כלומר שהוא נפל ועתיד למות, ואסור באכילה כטריפה — אין שחיטתו מטהרתו לפי שאין במינו שחיטה.

ועל דברי המשנה הללו, שאין במינו שחיטה, מקשה הגמרא: **והתניא**, שנינו בתורת כהנים: עובר **בן שמנה**, אם נולד חי, ונשחט, **יוכיה, שאף על פי שיש במינו שחיטה — אין שחיטתו מטהרתו**.⁽²⁴⁸⁾ ולכן, אף טריפה, אף על פי שיש במינה שחיטה, לא תטהרנה שחיטתה [אלו הם דברי ה'תורת כהנים'].

ומוכח מדברי הברייתא הללו שבן שמונה חי, נחשב כמי שיש במינו שחיטה. ואילו במשנתנו נאמר שבן שמונה חי אין במינו שחיטה, לפי שממין הנפלים הוא שלא שייכת בהם שחיטה!?

אמר רב כהנא: דברי ה'תורת כהנים' שיש

שחיטה, הרי שסיבת היתרו היא לא משום שנחשב כשחוט אגב שחיטת אמו, שהרי אין השחיטה שייכת בו. אלא יסוד ההיתר הוא משום גזירת הכתוב "כל בבהמה תאכלו". דהיינו, שכל מה שבתוך הבהמה ניתר באכילה, אולם אינו נחשב שחוט. ולכן סובר רב חסדא שבענין זה מודים רבנן לרבי מאיר ששחיטה עושה ניפול והאבר טמא, היות ואינו "תוך" הבהמה.

248. אולם בן שמונה הנמצא בתוך מעי אמו, נותר בשחיטת אמו.

[סימן ד'] שיש חילוק בסיסי בגדר ההיתר של בן פקועה הניתר אגב שחיטת אמו כאשר הוא חי, לבן בן פקועה הנמצא במעי אמו כאשר הוא מת. בן פקועה חי, נחשבים סימניו כשחוטים. כיון שיש במינו שחיטה [שהרי שחיטה שייכת רק בבהמה חיה] ומשום כך סוברים רבנן שאין שחיטה עושה ניפול היות ונחשב העובר כמי שנשחט בשחיטת אמו ולכן חלה השחיטה על כולו, אף על האבר היוצא ולכן טהור הוא מן הטומאה.

מה שאין כן בן פקועה מת, כיון שאין במינו

מוסיפה הגמרא: ספק זה, **תבעי** יש להסתפק בו לדעת **רבי מאיר**, האומר לקמן שבן תשעה חי במעי אמו, כבר השלים גידולו וצריך שחיטה לעצמו, וכן **תבעי לרבנן**, הסוברים שאף כך שחיטת אמו מתירתו.

ומבאר הגמרא את הספק: **תבעי לרבי מאיר**, כי יתכן לומר, שעד כאן לא קאמר **רבי מאיר** שבן פקועה טעון שחיטה, הני מילי שמועילה בו שחיטה ומתירתו, רק היבא כאשר דיצא לאויר העולם. אבל בעודו במעי אמו, אפילו נשחט כדין, לא שריא ליה, לא מתירתו שחיטה.

ולכן, יתכן לומר, שלדעת רבי מאיר עובר בן ט' אינו נותר בשחיטה.

וכל שכן לרבנן, הסוברים שלא תיתכן בו שחיטה כלל כיון שאין לעובר היתר אלא בשחיטת אמו, ואפילו אם יצא חי לאחר שחיטת אמו לא תיתכן בו שחיטה, כיון שהוא נידון כשחוט, ולדבריהם אין שחיטה בולד אלא אם יצא ממעי אמו בעודה בחיים. ורק באופן זה מועילה בו שחיטה.

אולם מאידך, או דילמא, יתכן שאפילו לרבנן הסוברים ששחיטת אמו מתירתו, מכל מקום, הם סוברים שאף באופן האמור שחיטה זו מועילה. משום שלדעת רבנן כל ארבעה סימנין של שחיטה [שני סימני שחיטה של אמו, ושני סימני שחיטה שלו]. שלדעת חכמים גם סימני אמו וגם סימני

השחיטה מטהרת? מדוע לא יוכיח מבהמה טמאה שאסורה באכילה ואין שחיטתה מטהרתה, ואם כן, אף טריפה, שאסורה באכילה, לא תהא שחיטתה מטהרתה?

מבאר הגמרא: נפקא ליה טהרה זו של טריפה שנשחטה, לומד הוא מדרב יהודה אמר רב.

דאמר רב יהודה: אמר רב. ואמרי לה, ויש אומרים שדבר זה במתניתא תנא, שנינו בברייתא.

אמר קרא [ויקרא יא ט] "וכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה, הנוגע בנבלתה יטמא עד הערב".

הלשון "וכי ימות מן הבהמה" משמעותו היא שאין הדין הזה נוהג בכל בהמה, אלא מקצת בהמה מטמאה מחמת מיתה, ומקצת בהמה אינה מטמאה מחמת כן.

ואיזו זו היא הבהמה שאינה מטמאה במיתתה? — זו טריפה ששחטה. שנבלתה טהורה, על אף שלא הועילה לה שחיטתה להתירה באכילה. (249)

בעי רב הושעיא: הושיט את ידו למעי בהמה, ושחט בתוכה בן ט' חי, ואחר שחיטתו יצא מרחם אמו, ואמו עדיין בחיים, (250) מהו שיהא נותר על ידי שחיטה זו?

250. לגבי בן שמונה ששחטו חי, אין ספק. שאפילו נולד ויצא לאויר העולם, מבואר במשנה לעיל עב ב שאין שחיטתו מטהרתו. רש"י.

249. לעיל במהלך הפרק מצינו כ כמה מקומות שהגמרא מכנה איסור והיתר אכילה בכטויי "טומאה וטהרה" וכן להיפך.

עצמו מתירין אותו בשחיטה] **אכשר ביה רחמנא** באם נשחטו סימנים אלו. וכל שני סימנים, בין של אמו ובין שלו, מתירין אותו. (251) ואם כן, יתכן שאף לדעת חכמים, הסוברים שאין לו שחיטה אלא אגב שחיטת אמו, יודו שבאופן זה השחיטה מתירה. (252)

אמר רב חנניא [מביא ראיה לפשיטת ספק

הגמרא]:

תא שמע ממה שנינו במשנתנו: **הרי שנולדה טרפה מן הבטן**, שלא היתה לה שעת הכושר, מנין ששחיטה מטהרתה? [אלו הם דברי המשנה].

והרי דברי המשנה שנולד טרפה מן הבטן,

251. וכל שכן לרבי מאיר הסובר ששייכת בו שחיטה. רש"י.

252. הרי"ף והרמב"ם השמיטו ספק זה שבגמרא. ובטעם הדבר ביאר הר"ן [דפי הרי"ף כה ב]:

להלן במשנה נחלקו רבי מאיר וחכמים בדינו של עובר בן ט' הנמצא במעי אמו. לדעת רבי מאיר טעון שחיטה היות ושלמו חודשי עיבורו, ונחשב כבהמה בפני עצמה. ולדעת חכמים נותר אגב שחיטת אמו. ולקמן [ע"ה א] מחדשת הגמרא [במסקנה], שהשוחט את הטרפה ומצא בה בן ט' חי, הרי שלא רק לדעת רבי מאיר אין העובר נאסר מחמת טריפות אמו משום שכבר נחשב כבהמה לעצמו, אלא אף לדעת חכמים הסוברים שבן ט' הנמצא במעי אמו אינו צריך שחיטה בפני עצמו, ואם כן, מן הדין שאם היתה אמו טריפה יהיה העובר אסור משום שנחשב כחלק ממנה, מכל מקום, אם נמצא במעי טריפה יש לו היתר אם יישחט בפני עצמו. משום שארבעה סימנים אכשר ביה רחמנא, ואף אם אין מועילין לו סימני שחיטת אמו, יש לו היתר בשחיטת סימני עצמו.

לפי זה ביאר הר"ן את סברת הרי"ף, כיון שמסקנת הגמרא שם שאף לעובר של טריפה יש תקנה על ידי שחיטת עצמו, אם כן, נפשוט אף את ספיקו של רב הושעיא בעניו הושיט ידו למעי הבהמה, ואף בזה תיאמר הסברא שד'

סימנים הכשירה בו התורה ומותר העובר על ידי שחיטה זו.

בשם **התוספות** הביא הר"ן שבעיא זו לא איפשטא [וכן כתב הרשב"א. והקשו על כך ממה שכתב בביצה ו א שבהושיט ידו למעי בהמה ושחט את העובר, כשר. כיון שד' סימנים הכשירה בו התורה. וצ"ע] דהיינו, משום שיתכן שסימני העובר כשרים רק כאשר אין סימני האם מועילים. כגון שנקרעה אמו ומתה שלא על ידי שחיטה או שנשחטה כאשר היא טרפה שאף אז אין שחיטתה מועילה לעובר. אולם כאשר סימני האם מועילים, אין סימני עצמו נחשבים לו. או, שבין אם סימני האם מועילים ובין אם לאו, סימני עצמו אף הם מועילים ונחשבים לו. כיון שד' סימנים הכשירה בו התורה כאמור. ומשום כך לא נפשטה הבעיה, ולא כמו שנקט הרי"ף לדמות בין שני הסוגיות. ולמסקנת התוספות כתב הר"ן שהיות ונשאר הדבר בספק נוקטים לחומרא. **הרשב"א** כאן [וכן יש שהבינו בדברי התוספות לקמן] [ע"ה א ד"ה נפקא], נקט שחלוק הנידון בסוגיא כאן, מן הנידון בסוגיא לקמן [ע"ה א]. לפי ששם הנידון הוא בענין שיצא העובר לאויר העולם כשהוא חי. והנידון האם מועילה בו שחיטה. אולם כאן שנשחט במעי אמו, השאלה היא האם סימניו נחשבים כסימנים ושחיטתו שחיטה. ולכן אף ששם המסקנה היא שסימנים כשחוטים, מכל מקום אין להכריח שאף כאן הדין כן וכנ"ל.

האחוריות, (253) ושנינו [לעיל נח ובכורות מ א-ב] ש'כל יתר', כלומר כל אבר המיותר, 'כנטול דמי'. נידון כאילו הוא חסר בבהמה, וטריפה היא. ואם כן, לפנינו אפשרות של בהמה שנוצרה טריפה מן הבטן, ובאופן זה דיברה משנתנו שמעולם לא היתה לה שעת הכושר. (254)

ולפי זה, יתכן שאילו נעשה העובר טריפה בין שעת יצירה לשעת יציאתו לאויר העולם, הרי זה בכלל מי שהיה לו שעת הכושר, ואפשר לשוחטו במעי אמו ויותר על ידי שחיטה זו. ונמצא שאין להוכיח ממשנתנו כאחד מצדדי הספק הנ"ל האם מועיל לשחוט עובר בעודו במעי אמו.

מתניתין:

מקור דין של בן פקועה מבואר בגמרא מן הפסוק [דברים יד ו] "וכל בהמה מפרסת פרסה... בבהמה אותה תאכלו". (255) ודורשים: "בהמה בבהמה" — אותה

משמעם אף שנטרפה רק שעה אחת קודם שיצאה מן הבטן, ואף זאת בכלל ההגדרה 'שלא היתה לה שעת הכושר'.

ואי איתא, אם אכן אפשר היה לשחוט עובר בעודה במעי אמו, והיה ניתן בשחיטה זו, הרי **משכחת לה** באופן זה **דהיתה לה שעת הכושר**, משום **דאי בעי**, אם היה רוצה, היה עייל ידיה, מכניס ידו לתוך מעיה — **ושחטה לעובר**?!

וכיון שאפשרות זו לא מוצעת, הרי שהימצאות העובר במעי אמו לא מחשיבתו כמי שהיה לו שעת הכושר, ומוכח שאין שחיטה באופן זה!

אמר ליה רבא: תני, יש לשנות דברי משנתנו "הרי שנוצרה טרפה מן הבטן". כלומר שכבר מעת יצירתה היתה טרפה. ולא שנטרפה אחר כך בעודה במעי האם.

ומשכחת לה בבהמה שנוצרה כשהיא בעלת ה' רגלים. שנוצרה בה רגל יתירה בין רגליה

וב'זכרון שמואל' [סוף סימן ע"ה] ביאר על פי דרכו שם, שאף על פי שאין איסור טרפה חל על העובר, מכל מקום, עובר זה הוא טרפה במציאות, ובטרפה לא שייכת שחיטה. וכפי שהובא לעיל מדברי הגר"ח שטרפה אינה איסור צדדי החל על הבהמה אף שנשחטה, אלא מעצם מציאותה לא יתכן בה היתר על ידי שחיטה. ועל כרחך שהשחיטה אינה מועילה בה כלל. ושוב נמצא שמעולם לא היתה לה שעת הכושר [ועיי"ש בעונג יו"ט שיגע' בסברא זו].

255. לעיל [סט א] מובאת דרשה נוספת מפסוק זה, "וכל בהמה מפרסת פרסה". ודורשים מ"וכל" — לרבות את העובר.

253. כך מפרש רש"י. והטעם, משום שטרפה ברגלי הבהמה היא רק ברגליה האחוריות. וכמו שמפרש רש"י לקמן [עו א] במשנה בהמה שנחתכו רגליה, האחרונים. ורגליים הקדמיות אינם נחשבות רגליים אלא ידיים. וכמו ששנינו בתחילת הפרק "בהמה המקשה לילד והוציא העובר את ידו". דהיינו, רגל הקדמית.

254. מכאן הקשה בשו"ת עונג יום טוב סימן ס"ז על דברי התוספות לקמן [קג א] ד"ה דהאיסור, הסובר שאין איסור טרפה חל העובר אלא עד שיוולד. ואם כן, קשה הרי אף כאשר נוצרה טרפה מן הבטן, אינה אסורה. ונמצא שהיה לה שעת הכושר במעי האם?

הוא מגזירת הכתוב "כל בבהמה תאכלו".
והיות והוא נמצא בתוך הבהמה — מותר.

להלן בהערה (256) נביא את הצדדים הללו,
וכן הנפקא מינה שבין צדדים אלו.

**השוחט את הבהמה, ומצא בה עובר בן
שמנה חודשים כשהוא חי או מת, או שהיה
העובר בן תשעה מת —**

תאכלו. דהיינו, בהמה הנמצאת בתוך בהמה
[עובר], מותרת באכילה כמות שהיא [ולמעט
דמו, האסור באכילה כפי שדורשת הגמרא
להלן].

בגדר היתרו של בן פקועה, דנו המפרשים:
האם חידשה התורה שעל ידי שחיטת האם
נידון אף העובר כשחוט, וזוהי סיבת היתרו,
או שמא גזירת הכתוב היא, שאף על פי
שלא חלה שחיטת האם על העובר, מותר

256. א. הראיות לכך שהעובר נידון כשחוט:

א. **התבואות שור** [סימן י"ג ס"ק ז'] הוכיח
מדברי הגמרא בתמורה כב א "בעא מיניה אביי
מרב יוסף: היא [הבהמה] חולין וולדה שלמים
[והקדיש הולד בעודו במעי אמו, למאן דאמר
קדושה חלה על העוברים. רש"י שם] ושחט את
האם בחוץ, מהו? מי מחייב עליה משום שחוט
חוץ, משום שחיטת העובר שבפנים, שהרי
בשחיטת האם נמצא ששוחט עובר שהיא
קדוש?

מוכח, ששחיטת האם מחילה דין שחיטה אף
על העובר. שאם לא כן, מה הספק האם
מתחייבים משום "שחוט חוץ" בשחיטה זו,
והרי העובר לא נשחט כלל?! אלא ודאי שהיתר
העובר הוא משום שנידון כשחוט!

ב. **ב'אתון דאורייתא'** [סימן י"ד] ובספר
מקור ברוך [ח"ה ל"ד סימן ט"ו] הוכיחו מדברי
הרא"ש פרה [פרק ב משנה א] שביאר מחלוקת
רבי אליעזר ורבנן שם, האם שחיטת פרה
מעוברת כשרה להיות פרה אדומה. שרבי אליעזר
הולך לשיטתו הסובר שעובר ירך אמו, וכגוף
הפרה הוא. ואילו חכמים סוברים שעובר לאו
ירך אמו, ונחשב הדבר כאילו שחט שתי פרות
ומשום כך פסולה.

מבואר, ששחיטת האם נחשבת אף כשחיטת
העובר, ואם כן, היתרו הוא משום שנחשב

כשחוט.

ג. **ה'שערי יושר'** [שער ב' פרק כ"ב]
וה'אמרי משה' [סימן ד' ס"ק א'] הוכיחו מכך
שדעת חכמים שאין שחיטה עושה ניפול. ולכן
האבר היוצא מן העובר, אינו מטמא. ומוכח,
שהיתר העובר הוא משום שנידון כשחוט. שאם
לא כן, איזו שחיטה מועילה לו לאבר שלא יהיה
ניפול?!

ד. **ה'זרע אברהם'** [סימן ב' אות ד'] כתב
להוכיח מדברי הרמב"ם [שחיטה יב י'] שכתב כי
מותר לשחוט המעוברת, לפי שעובר אבר מאמו
הוא! [ואין בזה איסור "אותו ואת בנו לא
תשחטו ביום אחד" — ויקרא כב כח]. ומוכח
שבן פקועה נידון כשחוט. שאם לא כן, ודאי
שלא יתכן בזה איסור "לא תשחטו ביום אחד".

ב ראיות לכך שהיתרו של העובר הוא משום
"כל בבהמה תאכלו". ולא משום שנידון כשחוט:
א. **האור שמח** [מקואות א] הוכיח מדברי
האור זרוע שאף עובר טרפה, נותר בשחיטת
אמו. ואם נניח שיסוד היתר בן פקועה הוא
משום שהשחיטה חלה על העובר, היתכן
ששחיטת האם תתיר את העובר מפני איסור
טרפה?! אלא ודאי היתרו הוא משום שנמצא
בתוך הבהמה, ו"כל בבהמה תאכלו".

ב. **התבואות שור** הוכיח מדברי הרא"ש
בפרקנו סימן ה' שביאר כי היתר ח□ לב עובר בן

חי — טעון העובר שחיטה. ואם שחט אותו ואת אמו באותו היום, הריהו חייב ב"אותו ואת בנו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד" [ויקרא כב כח], דברי רבי מאיר. (259) וטעמו, משום שהשלמת מספר חדשי

קורעו את העובר, ומוציא את דמו [האסור באכילה] (257), ומותר העובר באכילה (258) אף בלא שחיטה.

אך אם מצא בתוך הבהמה עובר בן תשעה

אשר עליהם". שלכאורה פסוק זה מיותר. לפי שלומדים את הקרבנות של אברים אלו משלמים. ופסוק זה נדרש לומר לך, כי מה חלב האמור באשם, מוצא מכלל שליל [כלומר שאינו בכלל עובר במצי אמור], שאין לומר שחלב של שליל יקריב, שהרי אין האשם בא מנקבה — אף כל חלב האמור בקרבנות, יצא מכלל שליל. ומכך למידים שאינו בכלל חלב ומותר באכילה. אולם דמו, הריהו ככל דם אברי הבהמה, ואסור באכילה. כמבואר בכריתות כא ב. [רש"י]

258. באופן זה, כולם מודים שמותר באכילה. לפי שאין בו תשעה חודשים, הילכך אינו בר קיימא. וכן לא יצא לאויר העולם ואינו נחשב כבהמה בפני עצמה אלא כאחד מאברי אמו. ולמידים מן הפסוק [דברים יד ו] "כל בבהמה תאכלו". כלומר שכל הנמצא בבהמה הוא חלק ממנה, וניתר בשחיטתה. [רש"י]

259. הקשה הרמב"ן: לדעת רבי מאיר שבן ט' אינו ניתר בשחיטת אמו, אם כן, אף כאשר נמצא מת, נחשוש שמא בעת שחיטת אמו היה חי. ואיך ניתר בשחיטתה?

והביא את תירוץ התוספות, שאף באופן זה ניתר היות ולא יצא חי לאויר העולם.

ותמה על כך הקובץ הערות [סימן ג"ט ס"ק ו'] שאם לא ניתר בשחיטת אמו, מה מתירו לאחר מכן?

והוכיח מכאן הגרא"ו, שהיתר השחיטה הוא היתר תמידי החל בכל רגע ורגע. ולא רק בשעת מעשה השחיטה בלבד. אלא בכל שעה ושעה הבהמה ניתרת מפני שיש עליה שם 'שחוטא'

פקועה לדעת רבי יוחנן הוא משום שנאמר "כל בבהמה תאכלו". שאם חותך חלק מן העובר, מותר. ואילו מן הבהמה — אסור.

עולה, כי היתרו של העובר כולל אף אברים כגון חלב שאסורים הם בשאר בהמות, ואף אין שחיטה מתירה אותם. וכיון שחלב של עובר מותר, משמע שאין ההיתר משום השחיטה אלא משום "כל בבהמה".

נפקא מינה בין צדדים אלו, הביא באתון דאורייתא סימן י"ד, לענין חלב של בת פקועה האם מותר לבשלו עם בשר.

לקמן [קיג ב] מבואר, שאיסור "לא תבשל גדי בחלב אמו" נאמר על חלב של בהמה חיה. אך על חלב של שחוטא, לא נאמר איסור זה. ואם גדר היתרו של בן פקועה משום שנידון הוא כשחוטא, הרי שמותר לבשל בשר בחלבו. היות ושחוטא הוא ונתמעט מן האיסור. אולם אם גדר היתרו משום "כל בבהמה תאכלו", ואינו כשחוטא הרי חלבו כחלב בהמה חיה ואסור לבשל בו בשר.

ובספר שחיטת חולין הביא מדברי מהריט"א [פרק א אות ב ס"ק ו] שכתב להוכיח מן הסוגיא בבכורות ו ב שחלב בן פקועה אין בו דין בשר בחלב. וכן נקט שער המלך [איסורי מזבח ג יא]. ובשו"ת חתם סופר יו"ד י"ד. [וראה בספר שחיטת חולין סט א שהובאו עוד נפ"מ בענין זה]

257. בגמרא לקמן [עה א] מובא שאמנם חלב מותר, ולמדים זאת מהאמור בקרבן אשם [ויקרא ז ד] "ואת שתי הכליות ואת החלב

העיבור, הם אלו הנותנים לו שם "בהמה" בפני עצמה, ואינו בכלל "כל בבהמה תאכלו", וצריך שחיטה לעצמו. (260)

חכמים אומרים: שחיטת אמו מטהרתו (261) מתירתו באכילה (262) ואינו צריך שחיטה לעצמו. (263) לפי שסוברים חכמים שחודשי העיבור בלבד, אינם עושים אותו

באותו הרגע. ומשום כך העובר שמת במעי אמו נותר גם הוא אחר שחיטת האם משום שעצם מעשה השחיטה "מלווה" אותו כל הזמן. ובשעה שמת ונעשה ראוי לשחיטת האם, חל עליו היתר שחיטת אמו.

הרא"ש, שהדם שבעובר מתערב עם דם הבהמה עצמה. שהעובר נתהווה וניזון ממנו. ולכן אינו עדיף על הבהמה עצמה. ודמו, בכלל איסור דמה הוא.

אמנם הר"ן פירש, שאי אפשר לשנות את הדם בכלל ההיתר של "כל בבהמה תאכלו". משום שהיתר זה נאמר רק על דברים השייכים באכילה. כגון חלב וגיד הנשה הראויים לאכילה ועליהם נאמר "בבהמה תאכלו". אולם דם שאינו אוכל אלא משקה, אינו בכלל היתר אכילה זה.

260. הר"ן מפרש את טעמו של רבי מאיר שלא התירה התורה עובר בשחיטת אמו אלא רק כאשר אי אפשר לו להיות נותר בשחיטת עצמו. כגון בן תשעה חודשים מת או בן שמונה חי. אבל בן תשעה חי שהוא נותר בשחיטת עצמו, לא התירה אותו התורה על ידי שחיטת האם. וחכמים החולקים על רבי מאיר סוברים ש"כל בבהמה", מותר ואף אם יש לו אפשרות להישחט לעצמו.

[וראה עוד בחידושי רעק"א [י"ד י"ג] שביאר בטעם אחר, כיון שדם שבישלו אינו עובר עליו, אם כן, אין להוכיח מן הפסוק "כל בבהמה תאכלו" שדם בן פקועה מותר כמות שהוא, לפי שהלימוד מן הפסוק הוא לענין דברים שבפני עצמם אין היתר לאוכלם, וההיתר היחיד הוא משום שנמצאים הם בתוך הבהמה. אולם דם, היות ואפשר לבשלו ולאוכלו ואין עוברים על אכילה זו, אינו בכלל ההיתר של "כל בבהמה תאכלו".]

וכן כתב בפרישה [י"ד יג ס"ק ה] לפרש, שאף על גב שאפילו מת מותר, מכל מקום, הוצרך להשמיענו שבחי אין צריך שחיטה. לפי שהיינו חושבים כיון שיש לו תיקון בשחיטה, יש לשחטו, קמ"ל שאף הוא נותר בשחיטת אמו.

263. בתוספתא [פרק ד ב] מובא, שחכמים אומרים שאין העובר אסור משום אותו ואת בנו, לפי שנאמר [ויקרא כב כח] "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד". את שטעון שחיטה אסור משום אותו ואת בנו, ואת שאינו טעון שחיטה מותר משום אותו ואת בנו, ופטור מחיוב נתינת מתנות כהונה. שנאמר "מאת זובחי הזבח". ולמידים מכך, 'את שטעון זביחה [שחיטה] חייב במתנות, ואת שאינו טעון זביחה אינו חייב במתנות'. ועובר זה שאינו חייב זביחה — פטור מן המתנות.

261. בכמה מקומות בפרק מצינו שמשתמשים בלשון "טהרה" כדי לבטאות היתר. וכמו כאן ששחיטת אמו מטהרתו, היינו מתירתו באכילה.

262. כתב הרא"ש, דטעם דברי חכמים שמותר באכילה משום דכתיב [דברים יד ו] "בבהמה אותה תאכלו". ודורשים מכך שכל הנמצא בבהמה אותה תאכלו. [וראה לעיל סט א ורש"י ד"ה בהמה]. והטעם שדמו אסור, הוא משום שהדם נבלע בכל הגוף ונחשב כדם האברים שפירש מן הבהמה עצמה ואינו בכלל היתר של העובר. ובט"ז י"ד י"ג ס"ק ג' כתב לבאר כוונת

בספר שחיטת חולין העיר בדברי התוספתא

לבהמה בפני עצמו אלא בצירוף הלידה. (264)
 וכל עוד לא נולד העובר, אף שמלאו לו
 תשעה חודשים, הריהו בגדר "עובר", וניתר
 אגב שחיטת אמו. (265)

ב-טו **רבי שמעון שזורי אומר: אפילו גדל העובר**
שיצא מאמו השחטה, והריהו בן חמש
שנים, וחורש בשדה — שחיטת אמו

מטהרתו, ועדיין הוא בהיתר זה. (266)

וכן, קרעה את הבהמה בלא שחיטה,
ומצא בה עובר בן תשעה חודשים (267)
 כשהוא חי, הריהו **טעון שחיטה** לעצמו. לפי
שלא נשחטה אמו. ואם כן, אין במה
 להתירו. (268)

אולם אם מת קודם יציאתו לאויר העולם, אין
 חשוב כבהמה על ידי ששלמו לו חדשיו.
 הרמב"ן יישב פירוש רש"י, שלדעת רבי מאיר
 כל שישנה שחיטה בגופו של עובר כלומר שכלו
 לו חדשיו וחי הוא [שהרי בהמה מתה אין בה
 שחיטה], רק אז אין שחיטת אמו מתירתו. כיון
 שבר שחיטה הוא. אולם עובר שנמצא מת ואין
 בו שחיטה, ממילא מותר הוא משום "כל בבהמה
 תאכלו".

265. אף דבר זה, לדעת חכמים נתרבה מ"כל
 בבהמה תאכלו", לפי שעובר זה, אף ששלמו
 חדשי עיבורו, עדיין בתוך אמו הוא, וניתר
 בשחיטתה.

266. לקמן מקשה הגמרא מה חידוש יש בדברי
 רבי שמעון שזורי על דברי תנא קמא שכבר ביאר
 שעובר זה מותר בשחיטת אמו, ולהלן יתבאר
 הדבר.

267. ולד הנולד פחות מבן תשעה, אין לו היתר
 אפילו בשחיטת עצמו, שהרי נפל הוא וכטריפה.

268. הקשה הדרישה [יו"ד י"ג ס"ק ב']
 דפשיטא הוא וודאי שאם לא נשחטה אמו, אין
 לו היתר? ובתוספות יום טוב כתב ליישב
 שהיה מקום לומר שהפסוק "כל בבהמה תאכלו"
 לא נאמר דוקא על היכן שנשחטה אמו, שהרי
 הפסוק לא דן בשחיטה. ואם כן, כל מה שנמצא

הללו, שאם בן פקועה נידון כבר כשחוט ואינו
 צריך שחיטה, אם כן, מדוע צריך את הלימוד
 מ"אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד" הרי
 כיון שאין בו שחיטה שהרי כשחוט דמי, ממילא
 אין בו איסור זה?

והוכיח מכך, שאף על פי שבן פקועה דינו
 כשחוט, מכל מקום, אם נשחט בפועל, יש שם
 'שחיטה' על שחיטתו.

וכעין זה כתב בתורת חיים ליישב את שיטת
 רש"י לקמן [עד ב] שכתב כי בן פקועה פסול
 לקרבן פסח משום יוצא דופן. והקשו על כך
 התוספות, הרי אין צורך בטעם זה שהוא יוצא
 דופן. דכיון שבן פקועה הוא, ממילא לא שייכת
 בו השחיטה הנדרשת בקרבן?

ותירץ התורת חיים, כיון שלענין אכילה
 כשחוט הוא, מכל מקום, עדיין יתכן לעשות בו
 מעשה שחיטה שיחול לצורך שחיטת קדשים.
 יעוי"ש. דהיינו, שאף על פי שבן פקועה כשחוט,
 מכל מקום, עדיין שייכת בו שחיטה. [וראה עוד
 בשו"ת התם סופר יו"ד י"ד שכתב לדון האם
 חייבים על שחיטת בן פקועה משום ד' וה']

264. כך פירש רש"י. והקשו הראשונים, אם כן,
 כאשר מצא בן ט' מת, לדעת רבי מאיר מדוע
 מותר, הרי שלמו חודשיו וכבהמה הוא?

לכן ביארו התוספות [הובאו דבריהם
 בראשונים] שלא אסר רבי מאיר בן ט' חודשים
 אלא כאשר יצא לאויר העולם כשהוא חי. ורק אז
 נחשב כמי שחודשיו גרמו לו שייחשב בהמה.